I

(Резолюции, препоръки и становища)

РЕЗОЛЮЦИИ

КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ

153- ТА ПЛЕНАРНА СЕСИЯ НА КР, 8.2.2023 Г. – 9.2.2023 Г.

Резолюция на Европейския комитет на регионите относно „Отговорът на градовете и регионите на енергийната криза: постигане на истински европейски енергиен съюз“

(2023/C 157/01)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ (КР),

— като взе предвид плана REPowerEU на Европейската комисия от 18 май 2022 г. ([1]);

— като взе предвид Регламент (ЕС) 2022/1032 на Европейския парламент и на Съвета от 29 юни 2022 г. за изменение на Регламенти (ЕС) 2017/1938 и (ЕО) № 715/2009 във връзка със съхранението на газ ([2]);

— като взе предвид Регламент (ЕС) 2022/1369 на Съвета от 5 август 2022 година относно координирани мерки за намаляване на търсенето на газ ([3]);

— като взе предвид предложението за регламент на Съвета относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията ([4]);

— като взе предвид предложението за регламент на Съвета за укрепване на солидарността чрез по-добра координация на покупките на газ, трансграничния обмен на газ и надеждни референтни показатели за цените ([5]);

— като взе предвид заключенията на Европейския съвет от 15 декември 2022 г. ([6]);

— като взе предвид Регламент (ЕС) 2022/2577 на Съвета от 22 декември 2022 година за определяне на рамка за ускоряване на внедряването на енергия от възобновяеми източници ([7]);

— като взе предвид Регламент(ЕС) 2022/2578 на Съвета от 22 декември 2022 г. за създаване на механизъм за корекция на пазара с цел защита на гражданите и икономиката от прекомерно високи цени ([8]);

— като взе предвид резолюцията на Европейския парламент от 5 октомври 2022 г. относно отговора на ЕС на повишаването на цените на енергията в Европа ([9]),

([1]) COM(2022) 230 final.
([2]) ОВ L 173, 30.6.2022 г., стр. 17.
([3]) ОВ L 206, 8.8.2022 г., стр. 1.
([4]) COM (2022) 473 final.
([5]) COM (2022) 549 final.
([6]) https://www.consilium.europa.eu/media/60872/2022-12-15-euco-conclusions-en.pdf
([7]) ОВ L 335, 29.12.2022 г., стр. 45.
([8]) ОВ L 335, 29.12.2022 г., стр. 36.
([9]) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0347_EN.html

Градовете и регионите на ЕС — главни действащи лица на енергийната криза

1. подчертава правните отговорности и ролята на 1,2-та милиона местни и регионални лидери в ЕС от 90 000 малки града и села, 900 града и 280 региона за справяне с енергийната криза чрез предоставяне на икономически и социални облекчения на уязвимите домакинства и малки и средни предприятия (МСП). Независимо от рязко покачващите се цени на енергията и високата инфлация, местните и регионалните власти (МРВ) продължиха да предоставят основни услуги и предприеха мерки за гарантиране на икономии на енергия, непрекъснатост на енергийната дейност и планове за действие при извънредни ситуации с цел укрепване на енергийната устойчивост;

2. признава безпрецедентните усилия, положени от Европейската комисия и Европейския парламент (ЕП) за набелязване на спешни мерки, но отбелязва, че настоящите инициативи не предоставят на МРВ необходимата незабавна подкрепа;

3. призовава шведското председателство да доразвие образцовите усилия, положени от чешкото председателство, и да ускори приемането на оставащите законодателни предложения от пакета „Подготвени за цел 55“, както и да гарантира, че законодателството на ЕС е подходящо за справяне с енергийната криза, като се вземат предвид съответните становища на КР ([10]);

4. подчертава, че много градове и региони са приели по-амбициозни цели от тези, които националните правителства са заложили в своите национални планове в областта на енергетиката и климата (НПЕК); призовава всички държави членки да включат активно МРВ в преразглеждането и актуализирането на националните планове в областта на енергетиката и климата през 2023 г. в съответствие с член 11 от Регламента относно управлението ([11]);

5. призовава различните инициативи на ЕС в областта на енергетиката и климата ([12]) да бъдат по-добре хармонизирани и опростени и на МРВ да се предоставя необходимата финансова и техническа подкрепа;

Ускоряване на прехода към чиста енергия в градовете и регионите с оглед на истински Европейски енергиен съюз

6. изразява дълбока загриженост, че резултатът от 27-ата конференция на страните по РКООНИК не успя да увеличи и ускори намаляването на емисиите на парникови газове в световен мащаб и не успя да отправи призив за постепенно намаляване на всички изкопаеми горива. Подчертава, че въпреки че е важно да се ускори преходът към чиста енергия и да се сложи край на зависимостта ни от изкопаеми горива, нисковъглеродните енергийни източници все още спомагат за осигуряването на стабилна и достъпна енергия в съответствие със собствения енергиен микс на държавите членки;

7. призовава за създаването на истински европейски енергиен съюз с напълно интегриран и добре взаимносвързан пазар в целия ЕС, основан на добре функционираща система на управление. Пълната интеграция изисква държавите членки да поемат своята отговорност за гарантиране на достатъчни и стабилни енергийни доставки, за да се предотврати това, други държави членки да бъдат засегнати от производствени затруднения и високи цени;

8. отново изтъква първостепенното значение на принципа „енергийната ефективност на първо място“ и приветства усилията за насърчаване на мерки за енергоспестяване на всички равнища в целия ЕС. Отбелязва, че въпреки че някои държави членки все още не са въвели никакви мерки за намаляване на потреблението на газ и електроенергия в домакинствата, предприятията или публичните органи ([13]), много градове в ЕС са се присъединили към Cities Energy Saving Sprint (Надпревара за спестяване на енергия в градовете), като са въвели, наред с другото, мерки за икономия на енергия по отношение на отоплението, осветлението, мобилността и повишаването на осведомеността;

9. счита, че тези мерки не би трябвало да се ограничават до настоящата криза и призовава Европейската комисия да представи предложение за енергийна достатъчност с цел рационализиране на икономиите на енергия във всички области на политиката; призовава за насърчаване и адекватно възнаграждаване на значителни промени в поведението;

([10]) Вж.становищата на КР относно преразглеждането на Директивата за енергийната ефективност, Директивата за енергията от възобновяеми източници, Директивата относно енергийните характеристики на сградите и Рамката на ЕС за декарбонизация на пазарите на газ.

([11]) В член 11 от Регламента относно управлението се посочва, че всяка държава членка установява многостепенен диалог в областта на климата и енергетиката, в който местните власти и други съответни заинтересовани страни могат да участват и да обсъждат постигането на целта на Съюза за неутралност по отношение на климата, определена в член 2 от Регламента.

([12]) Като Конвента на кметовете за климата и енергетиката, европейските мисии „Неутрални по отношение на климата и интелигентни градове“ и „Адаптиране към изменението на климата“, Европейския пакт за климата, „Чиста енергия за островите в ЕС“ и други.

([13]) Saving-Energy-for-Europe-Ex.Summary.pdf (eeb.org).

10. отново призовава Европейската комисия и държавите членки да подкрепят създаването на „обслужване на едно гише“ на регионално и местно равнище с цел ускоряване на инвестициите в енергийно ефективно строителство, модернизиране на сгради и енергоспестяващи проекти, като се вземат предвид принципите на „Новия европейски Баухаус“. Призовава държавите членки да отделят средства по REPowerEU за тази цел и да ги използват в сътрудничество с Европейската инвестиционна банка;

11. приветства споразумението за по-бързи процедури за издаване на разрешения за проекти за енергия от възобновяеми източници и призовава държавите членки да си сътрудничат пълноценно с МРВ и местните общности, за да се гарантира опазването на околната среда и да се насърчи приемането от страна на обществото. Отбелязва неотложната необходимост от разработване на бързи административни процедури и отстраняване на бюрократичните спънки при инсталирането на възобновяеми енергийни източници в жилищата в селските райони. Подчертава, че селските райони имат голям потенциал за производство на енергия от възобновяеми източници, включително устойчивото използване на горска биомаса като енергия от възобновяеми източници, и могат да спечелят от повишената свързаност към мрежата и новите възможности за заетост, особено сред по-младите хора и жените;

12. приветства споразумението за забрана за инсталиране на двигатели с вътрешно горене, използващи изкопаеми горива, на нови леки автомобили и микробуси, считано от 2035 г. Подчертава необходимостта от алтернативни, финансово приемливи и достъпни горива и съответните станции за зареждане и презареждане във всички региони на ЕС. Подчертава искането на Алианса на регионите с развито автомобилостроене на КР за механизъм за справедлив преход в подкрепа на социално-икономическата структура на регионите със силно присъствие на автомобилната промишленост и производството на автомобилни части;

13. настоятелно призовава Европейската комисия и държавите членки да улеснят развитието на международната и междурегионалната инфраструктура за пренос на електроенергия, която да дава възможност за споделяне на електроенергията, произведена от различни възобновяеми източници, които са съсредоточени в различни региони, в зависимост от климата и характеристиките им. Когато електроенергията, налична в отдалечени райони, може да бъде транспортирана от една зона до друга, това намалява времето на неналичност и улеснява управлението на електроенергийните системи, като проправя пътя за 100 % производство на електроенергия от възобновяеми източници;

14. припомня неотложната необходимост от развитие и декарбонизация на градската и селската мобилност и призовава за строги мерки за насърчаване на безопасната инфраструктура и преразпределянето на общественото пространство в градските зони; подчертава, че регионите и градовете се нуждаят от гъвкава рамка, особено по отношение на преразглеждането на насоките относно задълженията за обществени услуги;

15. в този контекст призовава Европейската комисия да започне съвместен пилотен проект за възлагане на обществени поръчки, за да се предоставят на редица градове в ЕС и техните околности автобуси, задвижвани с водород, и този проект да бъде допълнително разширен във втората фаза, така че да обхване и други градове и региони в целия ЕС;

16. подчертава, че решенията за чиста енергия често все още са скъпи и че инвестиционните процедури за проекти за чиста енергия често отнемат време и са свързани с много бюрократични процедури. Призовава за по-амбициозни предложения за превръщане на решенията за възобновяема енергия в най-лесните и най-евтините варианти на пазара и следователно достъпни и за домакинствата с ниски доходи;

17. призовава Европейската комисия и държавите членки да отделят част от средствата по REPowerEU за разработване на механизми за подкрепа по модела на Европейския механизъм за градовете (EUCF) ([14]), за предоставяне на пряко финансиране на МРВ, особено на малките и средните, и онези, чийто енергиен преход е изправен пред структурни пречки, за разработването на съобразени с пазара инвестиционни планове и за подкрепа на енергийно ефективното строителство и саниране на жилищата, особено в селските зони. призовава и за отпускане на щедри помощи за уязвимите домакинства, които не могат да поемат първоначалните разходи;

18. предупреждава за опасността от по-нататъшни предложения за прехвърляне на ресурси от ЕСИ фондовете към Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) с цел финансиране на плана REPowerEU и възразява срещу всеки опит за отнемане на ресурси от регионите, тъй като това противоречи на принципите на ЕС, по-специално на принципа на активна субсидиарност, и на действащите споразумения за споделено управление;

19. призовава МРВ да участват в изготвянето на новите глави на МВУ относно REPowerEU, за да се гарантира, че тези нови глави финансират стратегически проекти, разработени от МРВ и с тяхно участие, както и нови трансгранични инфраструктури;

20. признава първото непосредствено положително въздействие, което мерките за енергийна солидарност оказаха върху цените на енергията, и изразява подкрепата си за укрепването на енергийната платформа на ЕС;

([14]) EUCF — Home (eucityfacility.eu).

21. очаква преразглеждането на директивата относно структурата на пазара на електроенергия и очаква тя да съдържа мерки за намаляване на обвързаността на цените на газа и цените на електроенергията до равнище, съизмеримо с дела на това гориво в крайното производство на електроенергия;

22. приканва Европейската комисия да признае правото на енергийните общности, произвеждащите потребители и местните власти да участват в местни доставки на електроенергия от възобновяеми източници, без да се превръщат в напълно регулиран доставчик на дребно, и да гарантира, че тези непрофесионални участници на пазара имат равни права на достъп до мрежата;

23. подчертава, че всички краткосрочни действия, като например увеличеният внос на втечнен природен газ (LNG), трябва да бъдат временни и не би трябвало да създават допълнителни ситуации на зависимост. Подчертава, че инфраструктурните инвестиции би трябвало да бъдат „готови за зеления газ“, за да дадат възможност за подготвяне за неутралността по отношение на климата с водород от възобновяеми източници и други възобновяеми горива;

24. отново призовава Европейската комисия и съзаконодателите при предстоящото преразглеждане на многогодишната финансова рамка да увеличат инвестициите в научни изследвания и иновации, включително в неутрални по отношение на климата решения, като например мисиите на ЕС „Неутрални по отношение на климата и интелигентни градове“ и „Адаптиране към изменението на климата“ и партньорствата за регионални иновации, както и да разработят нови линии за финансиране с цел улесняване на публично-частните консорциуми за сгради и неутрални по отношение на климата решения на местно равнище в съответствие с принципите на „Новия европейски Баухаус“;

25. подчертава, че настоящата енергийна криза представлява също така възможност за значително увеличаване на електрификацията и производството на водород от възобновяеми източници, както и за допълнителна подкрепа за разработването на иновативни технологии като технологиите за улавяне, използване и съхранение на въглероден диоксид (CCUS) в качеството им на чисти решения за декарбонизация на нашата икономика; призовава Европейската комисия да подкрепя инвестициите на МРВ в инфраструктури за водород от възобновяеми източници чрез предстоящото създаване на банка за водород, като се възползва от съществуващите най-добри практики на регионално и местно равнище и като насърчава тяхното възпроизвеждане в целия ЕС;

26. отбелязва, че инвестициите в развитието на уменията и повишаването на квалификацията на служителите на МРВ са от съществено значение за ускоряване на екологичния и цифровия преход; призовава Европейската комисия и държавите членки да стартират специална инициатива в тази сфера в рамките на Европейската година на уменията (2023 г.);

Борба с енергийната бедност и бедността по отношение на мобилността, без да се пренебрегва нито един регион, град и гражданин

27. изразява съжаление относно социалното въздействие на енергийната и продоволствената криза върху гражданите и МСП. Призовава всички държави членки да определят ясна цел за намаляване на енергийната бедност в своите национални планове в областта на енергетиката и климата. Приканва държавите членки да разработят интегрирани мерки в областта на енергетиката и социалните политики за борба с енергийната бедност и нейното изкореняване, като се основават и на опита, натрупан от Обсерваторията на ЕС на енергийната бедност и консултантския център по въпросите на енергийната бедност;

28. призовава Европейската комисия и съзаконодателите да гарантират, че новите и съществуващите инструменти на политиката са придружени от солиден социален пакет и мерки за справедливо преразпределение, за да се положат основите за справедлив енергиен преход, особено за уязвимите домакинства и младите хора. Изпълнението на политиките за енергиен преход, като например енергийно ефективно саниране или внедряване на възобновяема енергия, се придружава от подходящо насочена финансова, техническа и социална помощ, за да се улесни приобщаващият характер на тези мерки;

29. подчертава, че енергийната криза оказва пропорционално по-голямо въздействие върху жените, и призовава Европейската комисия да включи измерението, свързано с половете, в своите механизми за подкрепа, така че да гарантира, че те не водят до допълнително неравенство между половете;

30. във връзка с това приветства създаването на временни солидарни вноски за преразпределяне на излишъка от приходите от енергийния сектор към крайните потребители и призовава държавите членки да предоставят на МРВ целеви средства за справяне с енергийната бедност и бедността по отношение на мобилността на местно равнище;

31. подчертава, че енергийната криза оказва пропорционално по-голямо въздействие върху домакинствата с ниски доходи в селските райони, които трябва да използват автомобилите си за достъп до основни услуги; изтъква, че развитието на обществения транспорт следва да намали пространствените неравенства и бедността по отношение на мобилността;

32. призовава Европейската комисия да предложи спешни решения на МРВ в случай на недостатъчна подкрепа от страна на националните правителства и настоятелно призовава за изключване на целевите инвестиции, свързани с енергийната криза, от изчисляването на дефицита в рамките на фискалните правила;

33. призовава Европейската комисия да отслаби връзките между енергийните и селскостопанските пазари, за да се намали енергийната интензивност на селскостопанското производство; приканва Европейската комисия да предприеме извършването на задълбочена и структурна реформа на продоволствената система, която да прекрати спекулациите на международните пазари, да увеличи регулирането и допълнително да защити доходите на земеделците;

34. приканва Европейската комисия да насърчава преимуществено използване на биомасата за компостиране с цел производство на органични торове и по този начин да се намали зависимостта от синтетични торове и от торове от природен газ и нефт, при условие че избраната технология не оказва отрицателно въздействие върху качеството на въздуха. Настоятелно призовава Европейската комисия да насърчава модели на производство с по-висока енергийна ефективност, като например устойчиво консервационно земеделие, като същевременно подчертава двойната роля на производителите на биомаса като потенциални потребители на биомаса, които могат да задоволят собствените си енергийни нужди;

35. подчертава, че по-голямото търсене на биогорива може да влоши продоволствената криза; поради това насърчава Европейската комисия и държавите членки да дадат приоритет на използването на селскостопанските продукти за храна;

36. счита, че съществуващите финансови инструменти и практики на ЕС би трябвало да бъдат доразвити и адаптирани към различните ситуации, така че да могат да бъдат намерени полезни взаимодействия между различните програми ([15]). Във връзка с това обръща внимание на специфичните предизвикателства, пред които са изправени селските региони и регионите с неблагоприятни географски условия;

37. приветства предложението на ЕК, направено в контекста на Промишления план на Зеления пакт, за преобразуване на временната рамка за държавна помощ при кризи във временна рамка при кризи и преход, което ще стимулира инвестициите за по-бързо внедряване на енергията от възобновяеми източници. Това ще включва стимулиране на инвестициите, водещи до значително намаляване на емисиите, чрез предвиждане на по-високи тавани на помощта и опростени изчисления на помощта, както и подпомагане на декарбонизацията на промишлеността и производството на оборудване, необходимо за постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г. КР като цяло подкрепя подхода за предоставяне на по-голяма гъвкавост на държавите членки и поднационалните власти да подкрепят мерки в ключови за прехода към декарбонизирана икономика сектори, като например водорода от възобновяеми източници, енергийните характеристики на сградите, улавянето и съхранението на въглероден диоксид и превозните средства с нулеви емисии;

38. подчертава обаче, че нарушенията, причинени от облекчените правила за държавната помощ, трябва да се избягват във възможно най-голяма степен и че Европейската комисия трябва да се стреми да балансира различните искания от страна на държавите членки. В противен случай единният пазар би могъл да бъде допълнително фрагментиран поради различния финансов капацитет на държавите членки да подкрепят своите предприятия, което би довело до допълнително задълбочаване на териториалните различия;

39. изразява готовност да продължи да подкрепя разпространението и възпроизвеждането на най-добри практики и прилагането на енергийни мерки чрез инициативата на КР „Зелен пакт на местно равнище“, и по-специално чрез непрекъснатото разработване на наръчници за Зеления пакт на местно равнище;

40. ангажира се да засили сътрудничеството в областта на енергийната сигурност и финансовата достъпност със своите съседи на местно и регионално равнище;

41. отново призовава Комисията да включи КР като институционален партньор в Координационната група по въпросите на енергийната бедност и уязвимите потребители и изразява готовност да допринесе за това междуинституционално сътрудничество чрез своята работна група „Зелен пакт на местно равнище“;

42. възлага на своя председател да изпрати настоящата резолюция на Европейската комисия, Европейския парламент, шведското и испанското председателство на Съвета на ЕС и председателя на Европейския съвет.

Брюксел, 9 февруари 2023 г.

Председател
на Европейския комитет на регионите

Vasco ALVES CORDEIRO

([15]) Вж. Становище на КР относно *„Справедлив и устойчив преход в контекста на въгледобивните и енергоемките региони“* (ОВ C 498, 30.12.2022 г., стр. 36).